

หัวข้อวิจัย	แนวทางการยกระดับวิถีชีวิตชาวนาไทยด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กรณีพื้นที่ปราจีนบุรี
ผู้ดำเนินการวิจัย	นางรณัญญา ประวัตเมือง นายปรมัตต์ปัญญ์ ติงประสงค์ นางสาว ลักษณ์สุภา บัวบางพลู นาง เมธาพร ชโนเดอ์
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์ คุณสมคิด โพธิพันธ์
หน่วยงาน	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ปี พ.ศ.	2559

การศึกษาวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) ศึกษาสถานการณ์และวิถีชีวิตการทำนาในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี 2.) เพื่อศึกษาทิศทางและความต้องการในการยกระดับวิถีชีวิตของเกษตรกรผู้ทำนาข้าว 3.) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการยกระดับวิถีชีวิตด้วยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และ 4.) เพื่อเสนอแนวทางการยกระดับวิถีชีวิตด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรตัวอย่างในการศึกษาคือเกษตรกรผู้ทำนาข้าวในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ได้จำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ในการหาค่าสถิติวิเคราะห์ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่า t-Test และ F-Test ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพทำการศึกษาจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งชาวนา เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ ส่วนงานปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนทั้งสิ้นและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 30 รายด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แบบ Content Analysis เชื่อมโยงประเด็นที่เกี่ยวข้องเสนอแบบพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า 1).สถานการณ์และวิถีชีวิตเกษตรกรผู้ทำนา เกษตรกรผู้ทำนาในพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีช่วงอายุ 40ปีขึ้นไป การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีที่นาอยู่ระหว่างจำนวน 11-30ไร่ ส่วนใหญ่เป็นของตัวเอง และมีอาชีพเสริมคือการทำไร่ทำสวน รับจ้างในภาคเอกชน มีรายได้ไม่ถึง 10,000 บาทต่อเดือน สมาชิกในครอบครัวไม่เกิน 5 คน และเป็นคนปราจีนบุรีมาแต่กำเนิด สถานการณ์ในการทำนาจังหวัดปราจีนบุรีร้อยละ 37.29 ของพื้นที่ทั้งหมดปลูกข้าว เป็นการทำนาปี 523,978 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 529.76 กิโลกรัม ส่วนชาวนาปริมมีพื้นที่ 147,439 ไร่และเป็นพื้นที่ทับซ้อนกับชาวนาปี มีเกษตรกรผู้ทำนาจำนวนทั้งสิ้น 32,259 ครัวเรือนอำเภอภินทร์บุรีมีเกษตรกรผู้ทำนามากสุด รองลงมาได้แก่อำเภอประจันตคามและอำเภอบ้านสร้างตามลำดับ ส่วนวิถีชีวิตการทำนามีทั้งที่ทำอย่างเดียวและทำนาพร้อมมีอาชีพเสริม จุดมุ่งหมายทั้งเพื่อการบริโภคและขายร้อยละ 64.75 เพื่อการขายอย่างเดียวร้อยละ 19.25 การทำนาที่มีการใช้ทั้งแรงงานคนและเครื่องจักร รูปแบบเป็นการทำนาปีอาศัยน้ำจากธรรมชาติ มีประสบการณ์ทำนา

มากกว่า 20 ปีขึ้นไป การดูแลส่วนใหญ่ไปช่วงเช้าและเย็นร้อยละ 44.25 ไปทั้งวันร้อยละ 13.25 ชาวนากลุ่มนี้มีการบันทึกข้อมูลทางบัญชีพอๆกับผู้ที่ไม่บันทึก และเป็นผู้ที่มีความภูมิใจต่ออาชีพ และมองว่าเป็นอาชีพที่มีความอิสระสูง ได้อยู่กับธรรมชาติ และเป็นภูมิปัญญาที่มีมาแต่ดั้งเดิม แต่ยังคงขาดความมั่นใจต่อการสืบทอดทางอาชีพ และจะทำนาต่อไปเรื่อยๆจนกว่าร่างกายไม่ไหว 2). ในเรื่องทิศทางและความต้องการการยกระดับวิถีชีวิตของเกษตรกรผู้ทำนาข้าวในพื้นที่ปราจีนบุรี พบว่าเกษตรกรผู้ทำนาข้าวมีความเชื่อว่าการยกระดับวิถีชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นนั้นควรต้องใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตและสร้างสรรค์การดำรงอยู่ ด้วยการใช้พื้นที่ในการทำนาเพาะปลูกพืชที่หลากหลาย และมีความต้องการยกระดับด้านบุคคลเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการผลิต การตลาดและการเงินการบัญชี โดยต้องการให้คนในชุมชนทำหน้าที่ของการเป็นเจ้าของภาพที่ดี และมีความสุขมองเห็นคุณค่าของชุมชนและการเป็นเกษตรกรผู้ทำนา ต้องการให้ทุกคนรู้สึกหวงแหนพื้นที่ส่วนรวมเหมือนบ้านของตนเอง และต้องการให้พิธีกรรมการทำนาดั้งเดิมอยู่คู่กับปราจีนบุรี แต่ 3). ในขณะนี้ชาวนามีปัญหาหลักๆคือเรื่องน้ำ ราคาข้าว และการเงินเพื่อการลงทุน ส่วนปัญหาในการยกระดับวิถีชีวิตของชาวนาด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์คือการค้นหาความเป็นตัวตนและภูมิปัญญาที่สะท้อนอัตลักษณ์โดดเด่น ขาดการวางแผนการทำงานและการสร้างเครือข่าย การมีส่วนร่วมของคนภายในชุมชนและกับทุกภาคส่วน ชุมชนขาดการมองถึงวิธีการหารายได้เข้ามาในชุมชนด้วยตนเองดังนั้น 4). แนวทางในการยกระดับวิถีชีวิตของชาวนาในชุมชนด้วยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์จึงต้องค้นหาจุดเด่นเป็นอัตลักษณ์ของตนเองให้ได้ กำหนดผังความคิดโดยคนในชุมชนมีส่วนร่วม และจัดลำดับกิจกรรม แบ่งบทบาทหน้าที่ มีการจัดการในรูปคณะกรรมการ ผู้นำชุมชนต้องเป็นแกนในการประสานงาน พัฒนาบุคลากรให้เข้มแข็ง จัดการงบประมาณด้วยความโปร่งใส มีการประชาสัมพันธ์ และประเมินร่วมกันของคนในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นระยะๆเพื่อการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์จะยกระดับวิถีชีวิตชาวนาควรได้มีการวิจัยพัฒนาการลงพื้นที่ปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องกับชาวนาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามผังความคิด และควรมีการวิจัยความต้องการของนักท่องเที่ยวควบคู่เพื่อการปรับแนวทางที่จะทำให้ชุมชนมีความยั่งยืน

Research Title	Creative Economy Guideline for the Thai Farmer Lifestyle: Case Study Prachin Buri Province
Researcher	Mrs. Runjuan Prawatmuang Mr. Phorramatpanyaprat Tongprasong Miss Laksanasupa Buabangplau Mrs. Maethaporn Chaneider
Research Consultants	Assoc. Prof. Yothin Sawangdee Ph.D. Mr. Somkid Popan
Organization	Faculty of Management Science Suan Dusit Rajabhat University
Year	2016

The objective research are first, to study the situation and rice farmers' life in Prachin Buri Area; second, to study the trend and need in enhancing Thai Farmer lifestyle; third, to study problems and obstacles in enhancing their lifestyle with creative economy guidelines; and finally, to propose the way to enhance their lifestyle with creative economy guidelines by using mixed method both quantitative method and qualitative method. The population sample size is the farmer in Prachin Buri province, random sample size with the Taro Yamane formula. The significant is 0.05 from 400 sample size by implementing questionnaire as a tool to gather information and analyze with computerization system to find the statistic data; frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. In qualitative research, it is to study from the relative person such as Thai farmer, Provincial Agricultural Extension Office, District Agricultural Extension Office, Department of Local Administration, and Tourism Authority of Thailand, all 30 persons with depth interview in gathering information for analyzing content analysis related to the narrative way.

The result of this research is first, the situation and farmer's life in Prachin Buri area are approximately 40 years old up, education below bachelor degree, mostly possessing 11-30 rai rice field (rai =unit of area equal to 1,600 square metres) and their part-time job is agriculturist providing product for a private company, monthly income below 10,000 baht, with approximately 5-member family, and they are mostly Prachin Buri innateness. Rice Planting situation in Prachin Buri provice is approximately 37.29% or 523,978 rai as a rice field area, the average product per rai is approximately 529.76 kg. The dry season rice field is approximately 147,439 rai and it is overlapped with wet season rice field. There are approximately 32,259

households working as a rice farmer. Mostly they live in Kabinburi district, Prachantakham and Ban Sang, respectively. Mostly they are full-time rice farmer, some have part-time job. The objective of working as a farmer is for their own consuming with 64.75% and for living with 19.25%. In the rice field, there are using both man power and machine. The water from wet season rice field is from nature with the 20 years' experience. 44.25% of farmers go on the rice field 2 times a day, morning and evening. 13.25% of farmers stay all day on the rice field. Percentage of the farmer recording their account is equal to the farmer who are not recording. They are proud of being a farmer, think that this career is independent, and allow them to stay with nature, have indigenous knowledge; but they still have no confidence in inheriting the career to the next generation in the family; however, they will work as a farmer until the last day of their life. Second, in the trend and need to enhance the lifestyle of Thai farmers in Prachin Buri area, it is found that the farmers believe that sufficiency economy can be adapted for enhancing their life both in lifestyle and creative lifestyle by growing many other plants in rice field area. The first way is to enhance their manpower's capability, then production, marketing, and finance and accounting, respectively. The farmers need their own community member to become a good host and happy to value its community, its career, and being a rice farmer. They would like everyone to cherish the community and its land as a home and its original rice ceremony coexist with Prachin Buri. Third, the main problem of the farmer is water resource, rice price, and fund. The problem in enhancing their lifestyle with the creative economy guidelines is how to find own identity and significant knowledge, how to plan their work and network, local community cooperation with their network, and how to make revenue to the community. Finally, the way to enhance the lifestyle of Thai farmer in the community with creative economy guidelines is to find their prominent point as identity, to create the thinking idea to cooperate all members in the community, to rearrange the activities, to distribute their role, to manage as a board of director in the community, to direct the local leader to become a mainstay, to improve its personnel, to create the strong and clear budget, to implement the public relation, and to consistently evaluate together among the member of local community and its relative for further improvement.

To implement the creative economy guidelines to enhance the farmer lifestyle, it is necessary to do more research in the real field with the farmer and its relative network consistently regarding to the thinking idea. It is also necessary to

implement the research for the need of tourists together the aforementioned above for adapting the way for sustainable community.